

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžf/142/2013
Identifikačné číslo spisu:	7013201046
Dátum vydania rozhodnutia:	27.02.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Baricová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7013201046.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne obchodnej spoločnosti TOKAJ FURMINT SK, s. r. o., so sídlom Malá Trňa 105, zastúpenej JUDr. Pavlom Gombosom, advokátom so sídlom Moldavská cesta 21/A, Košice, proti žalovanému Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, so sídlom v Banskej Bystrici, Lazovná 63, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného zo 14. mája 2013 č. 1100307/1/36235-232283/2013/5305, o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 05. novembra 2013, č. k. 6S/197/2013-95, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 05. novembra 2013, č. k. 6S/197/2013-95 **p o t v r d z u j e**.

Žalobkyňa **n e m á p r á v o** na náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

Uznesením z 05. septembra 2013 č. k. 6S/197/2013-29 Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) postupujúc podľa § 5 ods. 1 a § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch (ďalej len „ZSP“) konanie o žalobe žalobkyne zastavil, pretože žalobkyňa ani v dodatočnej lehote podľa výzvy na zaplatenie súdneho poplatku z 31. júla 2013 (doručenej jej 08. augusta 2013) súdny poplatok v sume 70 eur (pol. 10 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov ZSP) nezaplatila.

V lehote na podanie odvolania doručila žalobkyňa krajskému súdu návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Uznesením z 05. novembra 2013, č. k. 6S/197/2013-95 krajský súd žalobkyni nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP. Rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 138 ods. 1, 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) tým, že žalobkyňa nepreukázala dôvodnosť oslobodenia od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 OSP.

Keďže žalobkyňa ku svojmu návrhu zo 04. októbra 2013 (č. l. 35) nepriložila žiadne listiny na preukázanie svojich pomerov, krajský súd jej s výzvou na doplnenie návrhu z 09. októbra 2013 (č. l. 40)

zaslal výzvu a žiadal, aby v lehote 10 dní od doručenia (17. októbra 2013) zaslala vyplnené tlačivo na dokladovanie pomerov účastníka konania zverejnené na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Súčasne krajský súd žalobkyňu vyzval na predloženie daňových priznaní za obdobie rokov 2006-2012 vrátane, rozsudkov, čo aj neprávoplatných, ktorými bol J. uznaný vinným a odsúdený v posledných 10 rokoch, výpisy z obchodného registra a živnostenského registra na zdokladovanie celkového počtu spoločností, v ktorých bol, resp. je p. T. konateľom, resp. podniká ako fyzická osoba, alebo ktoré sú s ním personálne prepojené, oznámila krajskému súdu počet súdnych konaní a tieto konania označila spisovou značkou, v ktorých je p. T., resp. spoločnosť s ním personálne prepojená, žalobcom, a napokon, aby dokladovala majetkové pomery výpismi z účtov.

Na túto výzvu žalobkyňa predložila súdu tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, a však vyplnené len v jednom z piatich jeho bodov, fotokópie výpisov z účtov týkajúce sa viacerých období rokov 2010, 2011, 2012 a mesiaca január 2013, v peňažnom ústave ČSOB pobočka Trebišov, fotokópie potvrdení o podaní daňových priznaní k dani z pridanej hodnoty, týkajúcich sa viacerých mesiacov rokov 2010, 2011, 2012 a fotokópie daňových priznaní na daň z pridanej hodnoty, týkajúcich sa viacerých mesiacov rokov 2010 a 2011.

Krajský súd, vychádzajúc z gramatického výkladu § 138 OSP i zo zásady rovnosti účastníkov konania deklarovanou ESLP, poukázal na nevyhnutnosť nerozlišovať pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto hodnotil z hľadiska splnenia zákonom ustanovených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom. Listinné dôkazy, ktoré za týmto účelom žalobkyňa predložila, krajský súd vyhodnotil ako také, ktoré absolútne nemožno brať do úvahy, pretože sa vôbec netýkajú súčasnej finančnej situácie žalobkyne, ale len čiastočne odzrkadľujú stav z rokov 2010, 2011 prípadne 2012.

Na toto uznesenie reagovala žalobkyňa v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) odvolaním žiadajúc uznesenie krajského súdu zmeniť a priznať jej oslobodenie od súdnych poplatkov.

Žalobkyňa jednoznačne zotrvala na tvrdení, že rozhodnutie Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie správcu dane ako prvostupňového orgánu, sú nezákonné. Znovu poukázala na to, že patrí do skupiny spoločností personálne spojených s p. J., z ktorého dôvodu sú tieto spoločnosti účastníkmi niekoľko desiatok (až stovák) súdnych sporov, keď podanými žalobami napadli nezákonnosť postupu ako aj rozhodnutí daňových úradov, pričom ani jedna z vyššie uvedených súdnych vecí podľa informácií, ktorými disponuje žalobkyňa, nebola právoplatne ukončená v neprospech týchto subjektov. Takto podľa žalobkyne nejde o zjavne neúspešné uplatnenie práva.

Poukázala tiež na to, že s ohľadom na neprimerané zaťaženie spoločností spojených s p. J. zo strany daňových úradov, pokračovanie v daňových kontrolách zo strany správcu dane, nerešpektujúcich rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, nezákonného zadržiavania finančných prostriedkov patriacich spoločnostiam spojených s p. Mikulášom Várehom zo strany daňových úradov, blokovaním majetku a v neposlednom rade aj z dôvodu negatívnej medializácie veci zo strany štátnych orgánov (nerešpektujúcich prezumpciu nevinu), spoločnosti spojené s p. J. (teda aj žalobkyňa) nemôžu vykonávať žiadnu podnikateľskú činnosť. Z týchto dôvodov sa spoločnosti dostali do finančnej tiesne a žalobkyňa nedisponuje žiadnou finančnou hotovosťou, s ktorou by mohla voľne disponovať. Taktiež žalobkyňa nemá žiaden hnutel'ný či nehnuteľný majetok relevantnej hodnoty, ktorý by bolo možné speňažiť a s ktorým môže disponovať.

Zdôraznila, že jej pomery oslobodenie od súdneho poplatku odôvodňujú. Súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok žalobkyňi prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou (žalobkyňa nemá finančné prostriedky na ich úhradu), ktoré predstavuje jej právo zaručené Ústavou Slovenskej republiky. Súhlasila síce, že výška súdneho poplatku nepredstavuje príliš vysokú čiastku, ale pre žalobkyňu je aj táto suma v súčasnosti vysoká, spoločnosti personálne spojené s p. J. sú účastníkmi množstiev súdnych sporov, a tak celková výška súdnych poplatkov, ktorými sú tieto spoločnosti zaťažené predstavujú sumy až niekoľko desiatok tisíc eur. Domáhať sa súdnou cestou zrušenia rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky pritom predstavuje jedinou zákonnú cestu, ktorou si žalobkyňa môže uplatniť právo na svoju ochranu v danej veci.

Namietla nesprávnosť záveru, že nepreukázala ňou tvrdené skutočnosti. Poukázala, že krajský súd má vedomosť o desiatkach a stovkách žalôb, ktoré podali spoločnosti personálne prepojené s p. J. práve na krajskom súde, ako aj o súdnych rozhodnutiach v prospech týchto žalobkyní. Zdôraznila, že nebola súdom vyzvaná na doplnenie žiadnych dôkazov, súd nevykonal žiadne dokazovanie a vo veci bez ďalšieho rozhodol v neprospech žalobkyne, čím postupoval v rozpore so zákonom.

Za nepravdivé označila tvrdenia krajského súdu, že nereaguje na jeho výzvy, pretože poskytla všetky údaje a doklady, ktoré v tom čase mala k dispozícii. Dodala, že vzhľadom na množstvo rôznorodých sporov priebežne rekonštruuje doklady a tieto predkladá do súdnych konaní. Pokiaľ ju krajský súd vyzýva na predloženie dokladov, o ktorých vopred informovala, že nemá k dispozícii (ekonomická agenda spoločnosti), označila žalobkyňa tento postoj krajského súdu za sťažujúci jej postavenie v konaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobkyne (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že odvolaniu žalobkyne proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je možné priznať úspech.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobkyňa sa žalobou podanou osobne na krajskom súde 22. júla 2013 domáha preskúmania napadnutého rozhodnutia zo 14. mája 2013 č. 1100307/1/36235-232283/2013/5305, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie Daňového úradu Košice z 30. januára 2013, č. 9800401/5/402121/2012/Dud, ktorou žalobkyni správca dane vyrubil rozdiel dane z príjmov v sume 92.545,97 eura.

Keďže žalobkyňa nezaplatila súdny poplatok za žalobu súčasne s jej podaním, krajský súd ju výzvou, č. k. 6S/197/2013-13 z 31. júla 2013 vyzval, aby v lehote 10 dní zaplatila súdny poplatok za žalobu v sume 70 eur podľa položky č. 10 písm. c/ sadzobníka súdnych poplatkov ZSP.

Uznesením č. k. 6S/197/2013-29 z 05. septembra 2013 krajský súd konanie podľa § 10 ods. 1 ZSP zastavil, pretože žalobkyňa súdny poplatok v lehote ustanovenej výzvou nezaplatila.

Žalobkyňa následne podaním doručeným krajskému súdu elektronicky bez zaručeného elektronického podpisu 07. októbra 2013, doplneného osobne 08. októbra 2013, reagovala na uznesenie o zastavení konania odvolaním spojeným s návrhom o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP.

Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa k uvedenému podaniu nepripojila žiadne dôkazy na preukázanie splnenia požiadaviek § 138 OSP, t. j. najmä preukazujúce jej nepriaznivé pomery, krajský súd ju výzvou z 09. októbra 2013 (č. l. 40) vyzval, aby podanie doplnila a v lehote 10 dní doručila súdu riadne vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov - právnická osoba, a súčasne súdu predložila daňové priznania za obdobie rokov 2006-2012 vrátane, rozsudky, čo aj neprávoplatné, ktorými bol J. uznaný vinným a odsúdený v posledných 10 rokoch, výpisy z obchodného registra a živnostenského registra na zdokladovanie celkového počtu spoločností, v ktorých bol, resp. je p. T. konateľom, resp. podniká ako fyzická osoba, alebo ktoré sú s ním personálne prepojené, oznámila krajskému súdu počet súdnych konaní a tieto konania označila spisovou značkou, v ktorých je p. T., resp. spoločnosť s ním personálne prepojená, žalobcom, a napokon, aby dokladovala majetkové pomery výpismi z účtov.

Na výzvu krajského súdu žalobkyňa predložila tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania vyplnené v časti identifikačných údajov, s uvedením stavu hotovosti v deň podania žiadosti 0 eura, stavu vlastného imania 66.389 eur, tlačivo datovala a podpísala. Súčasne predložila súdu vo fotokópiách daňové priznania, resp. potvrdenia o podaní daňového priznania k daní z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobia december 2010 (nadmerný odpočet 13.334,20 eura), november 2010 (nadmerný odpočet 3.530,10 eura), január 2011 (nadmerný odpočet 46.214 eur), október 2010 (nadmerný odpočet 30.043,07 eura), september 2010 (nadmerný odpočet 32.756 eur), december a november 2011 (nulové daňové priznania), júl, august a september (bez uvedenia sumy daňovej povinnosti, resp. sumy

nadmerného odpočtu), október 2012 až august 2013 (vyplnené len v časti identifikačných údajov bez viditeľného odtlačku pečiatky a podpisu osoby podávajúcej daňové priznanie); výpisy z účtu vedeného na žalobkyňu v ČSOB za mesiace apríl 2012 (konečný stav 29.922,19 eura), júl 2011 (konečný stav 29.919,10 eura), január 2011 (konečný stav 29.931,23 eura), apríl 2011 (konečný stav 29.933,72 eura), január 2013 (konečný stav 29.922,79 eura), február 2013 (konečný stav 29.923,40 eura).

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá OSP pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonodarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne, a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektami podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

V prejednávanej veci žalobkyňa požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov pre nepriaznivú finančnú a majetkovú situáciu, ktorú bližšie odôvodnila v zásade skutočnosťami, ktoré zopakovala aj vo svojom odvolaní.

Najvyšší súd po oboznámení sa so spisovým materiálom vyhodnotil rozhodnutie krajského súdu ako súladné s § 138 ods. 1, 2 OSP, ako aj právami na súdnu a inú právnu ochranu garantovanými Ústavou Slovenskej republiky.

Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobkyne, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Neprihliadal na skutočnosť, že žalobkyňa je podnikateľským subjektom ako na hlavný dôvod nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov, a už vôbec túto

skutočnosť osebe nehodnotil ako dôvod pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Rešpektujúc požiadavku rovnosti účastníkov konania podľa Občianskeho súdneho poriadku, vychádzal z tvrdení a dokladov predložených žalobkyňou.

Podľa § 121 OSP netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 120 ods. 2 OSP vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhli.

Majetkové pomery žalobkyne nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jej činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobkyni, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sama preukázala, na čo slúži, okrem iných aj tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania.

Keďže žalobkyňa nepredložila relevantné doklady preukazujúce jej tvrdenie o nepriaznivej situácii, krajský súd, logicky, nemohol vykonať akékoľvek dokazovanie v tomto smere. Preto bolo správne jeho rozhodnutie nepriznať žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu, že nepreukázala svoje tvrdenia o nepriaznivosti finančných a majetkových pomerov.

Doklady predložené vo fotokópiách žalobkyňou sú ako uviedol aj krajský súd, z dôvodu ich neaktuálnosti vo vzťahu k času, kedy krajský súd o návrhu žalobkyne rozhodoval (november 2013), ale tiež z dôvodu, že výpisy z účtu uvádzajú konečný stav takmer 30.000 eur, čo je suma postačujúca na zaplatenie poplatkov za žalobu v správnom súdnictve vo výške 70 eur pre 428 konaní. Suma na účte v zdokladovanom bola v zdokladovanom období stabilná, výkyvy boli do plus mínus 20 eur, čo je pri tejto sume zanedbateľný pohyb. Z predložených daňových priznaní pre daň z pridanej hodnoty nemožno vyvodit' skutočnosti potvrdzujúce tvrdenia žalobkyne, keďže priznania buď znejú na nadmerný odpočet, alebo boli nulové, či neúplné.

Údaje o súdnych konaniach, či už trestných vo vzťahu priamo k p. J. alebo v správnom súdnictve vo vzťahu k spoločnostiam s ním prepojenými, o ktorých žalobkyňa uviedla, že sú krajskému súdu známe z jeho činnosti, sú len doplňujúcou informáciou k celkovej situácii žalobkyne a osebe nemajú spôsobilosť odôvodniť oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP.

Následne nemožno prihliadať na počet súdnych konaní, ktorých je žalobkyňa účastníkom, respektíve na úspešnosť iných spoločností nachádzajúcich sa v obdobnej situácii ako žalobkyňa v súdnych konaniach proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky. Bez riadneho preukázania finančných a majetkových pomerov táto skutočnosť osebe nemôže odôvodniť iné než zamietavé rozhodnutie o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

K námietke žalobkyne, že nebola krajským súdom vyzvaná na doplnenie dôkazných prostriedkov, a že krajský súd nevykonával riadne dokazovanie, najvyšší súd uvádza, že žalobkyňa bola krajským súdom riadne vyzvaná výzvou, v ktorej boli vymenované údaje a dôkazné prostriedky, ktoré krajský súd považoval za dôležité pre zistenie skutkového stavu pre rozhodnutie o návrhu žalobkyne. Nemal už ďalšiu povinnosť ju znovu vyzývať, najmä s ohľadom na opakované tvrdenie, že iné doklady nemá k dispozícii. V prípade konania o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov súdy nevykonávajú plné dokazovanie, postačuje, ak majú skutočnosti tvrdené účastníkom konania za preukázané, k čomu v prípade žalobkyne nedošlo.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobkyne na oslobodenie od súdneho poplatku maximálne rešpektoval a chránil práva žalobcu na spravodlivý súdny proces.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.